

Francesc Anglas, teixidor, sindicalista i socialista mataroní

Josep Puig i Pla

Francesc Anglas i Sarlat, nascut a Mataró l'1 de juliol de 1899 i teixidor d'ofici, va treballar gairebé tota la seva vida laboral a la fàbrica Asensio, un fogar de sindicalisme i socialisme. Ca l'Asensio era una important indústria tèxtil que ocupava les naus i instal·lacions de l'antiga *Cooperativa Obrera Mataronense*, que havia projectat un jove Antoni Gaudí. Els seus productes de gènere de punt eren de qualitat, reconeguts al país i l'estranger. Obrers especialitzats, amb bon ofici, en la millor tradició de la indústria i del proletariat català, integraven la mà d'obra.

A Mataró hi havia una única organització obrera en el tèxtil, el Sindicat de l'Art Fabril i Tèxtil, molt representatiu i amb pes en el sindicalisme català, en el qual era actiu Anglas. El 1931, a causa de les diferències ideològiques, es va crear el Sindicat de la Indústria Tèxtil, Fabril i Annexes que s'adherí a la UGT, i la CNT creà també el seu propi sindicat, d'orientació trentista.

A Ca l'Asensio treballaven dirigents del socialisme local com Narcís Tristany i Jaume Comas. Aquest darrer va ser vocal del Comitè Nacional del sindicat, un dels seus representants al Consell de Treball de la Generalitat, diputat a les Corts de la República el 1933 i el 1936 i subsecretari de Treball i Assistència Social, amb Josep Moix de ministre. A més, com a vicepresident de la Unió Socialista de Catalunya (USC), Comas en va ocupar interinament la presidència a la mort de Rafael Campalans el 1933.

Francesc Anglas, decantat per l'ambient de la fàbrica i l'activitat sindical o per tradició familiar, es va afiliar a la UGT i a la Federació Socialista Catalana (FSC) del PSOE.

El setembre de 1931 el Comitè de Catalunya de la FSC va passar a residir a Mataró, el que indica la força dels mataronins en una FSC no gaire nombrosa ni gaire present en el territori. Segons Albert Balcells, als anys vint l'agrupació socialista de Mataró era "el nucli més antic i més sòlid del socialisme a Catalunya". Anglas va ser el secretari d'aquest Comitè i Jaume Comas el president.

La vida i activitat de Comas (nou anys més gran) i Anglas sempre aniran molt lligades, el seus camins seran coincidents i paral·lels. Comas serà l'home d'acció, de primera línia i Anglas, més reflexiu, en serà el contrapunt que aportarà organització i mesura.

El 1933 la FSC es fusiona amb la USC en el congrés del 15 i 16 de juliol. El grup de Mataró, amb Anglas i Comas al capdavant, participa convençut en l'operació. Prèviament les dues organitzacions n'havien aprovat les bases en sengles congressos, celebrats el de la FSC el març a Mataró i el de la USC l'abril a Barcelona. Però el procés d'unificació serà torpedinat tot seguit pel Comitè Executiu del PSOE i es produirà l'escissió amb la qual algunes agrupacions procedents del PSOE tornaran al partit. El grup de Mataró majoritàriament es manté a la nova USC, tot i que un grup reduït ho fa al PSOE. Els dos partits compartiran la Casa del Poble, amb un espai propi per a cada partit, però amb el bar i el teatre d'ús comú.

A les eleccions municipals de 1931 Anglas forma part de la Coalició republicano-socialista, que a Mataró incloïa, a més d'ERC, Acció Catalana Republicana. És

elegit regidor de la majoria, presidida per l'alcalde Josep Abril (ERC). Serà cinquè tinent d'alcalde, membre de la Comissió de Finances i delegat del Mercat. Compaginava el treball en horari intensiu de matí a la fàbrica amb la dedicació a l'Ajuntament a la tarda. Reelegit a les eleccions de 1934, participarà en els fets del Sis d'Octubre al costat de l'alcalde Salvador Cruxent (ERC) i el ja diputat Jaume Comas.

En el marc del procés revolucionari de juliol de 1936 que impulsarà les col·lectivitzacions i el control obrer, es crea el Consell d'Economia, equivalent a escala local del Consell d'Economia de la Generalitat. Francesc Anglas, per la UGT, en serà secretari i s'integrarà a la ponència de metal·lúrgia, i Comas a la del ram tèxtil. La vida del Consell d'Economia local fou curta, ja que el setembre va ser dissolt a causa de la nova ordenació de la Generalitat en nou regions. A la capital del Maresme només restarà una comissió per controlar la producció de guerra a la qual indústries locals s'havien lliurat per fabricar peces de roba i carrosseria militar. D'altra banda, es constituirà un comitè d'intervenció que es farà càrrec de la Caixa d'Estalvis de Mataró. De la Junta de Govern Jaume Comas en serà president i Anglas un dels vocals, amb un fort predomini dels socialistes integrats ja al PSUC.

Amb 37 anys, Anglas va ser dels darrers a incorporar-se al front. Feta la retirada, és internat als camps de Sant Cebrià, Argelers i el Barcarès. La seva família va ser conduïda a la Bretanya i s'instal·là a Belle Île-en-Mer, una illa a la costa sud. Ell va poder sortir del camp de concentració en trobar feina ocasional a Saint Juéry (prop d'Albi). Al cap d'una any reclama la família i es poden instal·lar tots a Albi. Les cinc dones de la casa van poder tornar a Mataró el 1941. Tots plegats només havien passat junts una temporada, ja que el pare en algun moment va tornar a ser internat.

Francesc Anglas restarà sol al país veí fins l'any 1944, treballant. Reintegrat a la seva ciutat, serà detingut i passarà uns quinze mesos a la presó Model, d'on va sortir en llibertat vigilada, segons ha documentat la historiadora Margarida Colomer. Durant el franquisme, ell com els altres socialistes que tornaven de l'exili o que s'havien quedat es relacionaven discretament a la feina, al carrer o als bars per mantenir els contactes i recollir diners per al presos o les seves famílies. A Ca l'Asensio, l'empresari readmeté tots els treballadors que havien marxat a l'exili, mentre que en altres llocs se'ls feia el pacte de la fam. Anglas allí es retrobà amb companys com N. Tristany, Domingo Coll o Leocàdia Bellavista. Treballadors d'aquella indústria han destacat l'actitud oberta dels amos, especialment del gerent Joan Ametller, que en els fets revolucionaris de juliol de 1936 havia estat mantingut al seu lloc pel Comitè d'empresa.

El nostre home es reincorporà a la militància, amb discreció durant el franquisme i més tard de manera legal. Mort Franco, s'afilia amb els seus vells companys Tristany, Padrosa, Calvet a la reconstituïda FSC. Són ells els que havien servat els documents de propietat de la Casa del

Poble, aixecada amb les quotes dels afiliats, i que varen lliurar als nous dirigents locals el 1977. De l'edifici, ocupat en aquell moment per l'AISS (hereva del sindicat franquista) se'n va cedir l'ús a la UGT els anys vuitanta –ja amb un Govern socialista– i fins al 2010 ha acollit, a més, la Federació del Maresme i l'Agrupació de Mataró del PSC i la JSC.

Va assistir al 17è. Congrés de la FSC celebrat a Barcelona el 1976 i va confluïr el 1978 al nou Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE). Va viure amb satisfacció aquell procés que culminava el que socialistes amb molts anys de lluita havien desitjat sempre i havien intentat en diferents moments de la història: un únic Partit Socialista a Catalunya. Invitat per la nova direcció dels socialistes locals, es va integrar a la candidatura de les eleccions municipals de 1979 encapçalada per Joan Majó. A la presentació Anglas va fer una curta intervenció de satisfacció i suport, però no es va estar de dir que “abans érem més combatius”. Al cap de quatre anys va tornar a formar part de la candidatura, amb Manuel Mas al capdavant.

De tracte seriós i formal, assenyat, i un xic murri a la vegada. Francesc Tristany el definia com un home intel·ligent i una de les ments més clares en el Partit i el Sindicat en l'àmbit local, als quals havia representat en més d'una ocasió en congressos federals. Una de les seves aficions, com molta gent de la seva època, era el teatre. Feia de apuntador en les representacions que tenien lloc a la mateixa Casa del Poble o a l'activa Societat Iris.

Jo vaig conèixer Anglas a finals dels anys setanta i va ser Just Abril, fill de l'alcalde republicà Josep Abril, qui me'l va presentar. En algunes ocasions passava per la Rambla mataronina i s'aturava a la taula d'Abril per fer-hi una curta xerrada. Conservava l'interès per la política i l'actualitat, i molt de sentit comú. A mi personalment, sempre em va fer un cert respecte. Tot i la coincidència ideològica, es creava una certa distància, fruit de la diferència d'edat i dels anys d'exili i postguerra. O potser perquè malfiava una mica d'aquells joves socialistes.

Amb motiu de la victòria socialista de 1982 el vam visitar amb els companys Francesc Tristany, Ramon Manent i Anna Comas i oferírem a ell i a la seva esposa un ram de roses vermelles. Un ja vell Anglas va viure aquell moment amb goig però també amb certa preocupació perquè no es repetissin errors del passat. Morí a Mataró el 2 de febrer de 1988.

Josep Puig i Pla